

Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle ehdotuksesta asetukseksi muuttaa neuvoston asetuksen (EU) 2022/2576 solidaarisuuden edistämisestä koordinoituilla kaasun hankinnoilla, kaasun rajatylittävästä vaihdannasta sekä luotettavista hintaindekseistä (kaasun solidaarisuusasetus) voimassaoloa

Kokous

-

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 28.11.2023 ehdotuksen neuvoston kaasun solidaarisuusasetuksen (EU) 2022/2576 voimassaolon jatkamiseksi vuodella (COM(2023) 762 final).

Ehdotuksesta on tarkoitus keskustella Coreper I -kokouksessa 15.12.2023. Ehdotuksesta on tarkoitus saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys energianeuvoston kokouksessa 19.12.2023. Koska asetusehdotus on annettu SEUT 122 artiklan nojalla, Euroopan parlamentti ei käsittele asiaa.

Venäjän hyökkäyssodan vuoksi EU:ssa annettiin vuonna 2022 runsaasti uusia toimenpide-ehdotuksia ja uutta lainsäädäntöä kaasun ja sähkön toimitusvarmuuden ja hintavaikeutusten vuoksi. Komissio antoi 18.10.2022 asetusehdotuksen (COM(2022) 549 final, U-kirjelmä U 113/2022 vp) kaasun solidaarisuustoimista kriisitilanteessa, joka pitää sisällään mm. ehdotukset kaasun yhteishankinnoista ja solidaarisuustoimien laajentamista kaasun toimitusvarmuusasetuksen (EU 2017/1938) velvoitteisiin. Asetus annettiin SEUT 122 artiklan 1 kohdan nojalla määräaikaisesti yhdeksi vuodeksi ilman vaikutustenarviointoja ja Euroopan parlamentin käsittelyä. Neuvoston asetusta (EU) 2022/2576 yhteisvastuun lisäämisestä kaasuhankintojen paremman koordinoinnin, luotettavien viitehintojen

ja rajatylittävän kaasukaupan avulla (jäljempänä ”kaasun solidaarisuusasetus”) annettiin 19.12.2022.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä ehdotetut muutokset kaasun solidaarisuusasetukseen. Muutos koskee alunperin talvikaudeksi 2022-2023 annetun asetuksen voimassaolon jatkamista 12 kuukaudella 31.12.2024 asti.

Pääasiallinen sisältö

Komissio ehdottaa 28.11.2023 antamassaan asetusehdotuksessa (COM(2023) 762 final) kaasun solidaarisuusasetuksen voimaantulon ja soveltamisen jatkamista 12 kuukaudella 31.12.2024 asti. Komissio antoi alkuperäisen ehdotuksensa kaasun solidaarisuusasetuksesta 18.10.2022 (COM(2022) 549 final) osana kaasun solidaarisuuspakettia ja asetus on tällä hetkellä voimassa 31.12.2023 asti.

Komissio perustelee asetuksen voimassaolon jatkamisen tarpeen sillä, että kaasun toimitusvarmuustilanne on edelleen epävarma tulevalla talvikaudella. Globaalit kaasumarkkinat ovat edelleen hyvin tiukat, ja markkinatasapainon odotetaan pysyvän epävakaana lähitulevaisuudessa. Tilanne vaikuttaa kielteisesti kaasun hintoihin, jotka ovat kesän 2022 huipputasoa alhaisemmat mutta yli kaksi kertaa korkeammat kuin ennen kriisiä. Monet riskit voivat toteutuessaan ruokkia niukkuuden pelkoa, joka markkinoiden tiukkuudesta johtuvan haurauden vuoksi voi aiheuttaa suuria reaktioita, joilla on vakavia vaikutuksia hintoihin. Näihin riskeihin kuuluu mm. aasian LNG-kysynnän elpyminen, mikä vähentää kaasun saatavuutta maailmanlaajuisilla kaasumarkkinoilla, kylmä talvi, joka voi lisätä kaasun kysyntää jopa 30bcm, äärimmäiset sääolot, jotka voivat vaikuttaa vesivoiman varastointiin ja ydinvoiman tuotantoon alhaisen vedenkorkeuden vuoksi, ja tästä seuraava kaasukäyttöisen sähköntuotannon kysynnän kasvu, lisää häiriöitä elintärkeissä infrastruktuureissa, kuten Balticconnectorissa ja geopoliittisen ympäristön ja uhkamaisemien huonontuminen tuotantoalueilla, esimerkiksi Lähi-idän kriisin vuoksi.

Alkuperäinen kaasun solidaarisuusasetus pitää sisällään toimet kaasun yhteishankinnoista ja kaasuhankintojen paremmasta koordinaatiosta, kaasuputkien ja LNG-terminaalien tehokkaammasta käytöstä, LNG-viitehinnasta, kaasun päivänsisäisten hintaheilahtelujen rajoittamisesta sekä kaasun solidaarisuustoimien laajentamisesta kriittisiin kaasuvoimalaitoksiin ja kaasun solidaarisuuden bilateraaliosopimusten perussääntöihin.

Komissio voi ehdottaa neuvostolle asetuksen voimassaolon jatkamista 31.12.2024 asti.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio ehdottaa neuvoston asetuksen oikeusperustaksi SEUT 122(1) artiklaa. Sen mukaan neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, ennen kaikkea energia-alalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden perussopimuksissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

Neuvoston päätös tehdään määräenemmistöllä. Euroopan parlamentti ei osallistu SEUT 122 artiklan mukaiseen päätöksentekomenettelyyn.

Valtioneuvosto pitää ehdotettua oikeusperustaa asianmukaisena. Myös ehdotuksella muutettavaksi esitettävä neuvoston asetus (EU) 2022/2576 on annettu samalla oikeusperustalla.

Suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaate

Komissio katsoo, että ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Komissio katsoo, että kun otetaan huomioon kaasuntoimituskriisin ennennäkemätön luonne ja sen rajatylittävät vaikutukset sekä EU:n energian sisämarkkinoiden yhdentymisaste, unionin tason toimet ovat edelleen perusteltuja, koska jäsenvaltiot eivät yksin voi riittävällä ja koordinoitulla tavalla torjua hintojen noususta tai merkittävistä toimitushäiriöistä aiheutuvaa vakavien taloudellisten vaikeuksien riskiä. Ainoastaan jäsenvaltioiden keskinäiseen yhteisvastuuseen perustuvilla jatkuvilla EU:n toimilla voidaan varmistaa, että toimitushäiriöt eivät aiheuta pysyvää haittaa väestölle ja taloudelle.

Komissio katsoo, että ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen. Komissio katsoo, että kun otetaan huomioon ennennäkemätön geopoliittinen tilanne sekä väestöön ja EU:n

talouteen kohdistuva merkittävä uhka, jatkuvien koordinoitujen toimien tarve on selvä. Ehdotuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tässä välineessä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jatkettavaksi ehdotettujen toimenpiteiden katsotaan olevan oikeasuhteisia, ja ne perustuvat mahdollisuuksien mukaan olemassa oleviin toimintamalleihin, kuten olemassa oleviin kriisitasoihin ja asetuksen (EU) 2017/1938 mukaisesti laadittuihin hätäsuunnitelmiin.

Valtioneuvosto katsoo, että komission perustelut toissijaisuusperiaatteen osalta ovat hyväksyttävät ja ehdotusta voidaan pitää suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukaisena.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM –jaosto 7.-8.12.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

E 140/2022 vpU
113/2022 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa. Ehdotuksen katsotaan siten kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaalla ei kuitenkaan ole maakaasuverkkoa tai LNG-terminaalia, joten asetusehdotuksella ei ole käytännön merkitystä Ahvenanmaan kannalta.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission ehdotus neuvoston asetukseksi COM(2023) 762 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Maria Kekki, TEM, 02950 47108

VAHVA-tunnus

EU/144/2023

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite